

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

*«Особливості психологічної допомоги
учасникам бойових дій з посттравматичним
стресовим розладом»*

Виконала: здобувачка 2 курсу,
групи ПС-21-1вм
Спеціальності 053 «Психологія»
Єременко К.В.
Керівник: Сапожников С.В.,
д-р.педагог.наук, професор

Дніпро
2023 р.

АНОТАЦІЯ

Особливості психологічної допомоги учасникам бойових дій з посттравматичним стресовим розладом

На сьогодні психологічна допомога військовослужбовцям, які зазнали впливу факторів бойової обстановки, є надзвичайно актуальною проблемою для України.

Дана кваліфікаційна робота присвячена дослідженню психогенних розладів, отриманих під час військових дій, які вважаються одним із головних внутрішніх бар'єрів військовослужбовців на шляху адаптації до мирного життя. Проблема впливу бойових дій на психіку військових є предметом глибоких та інтенсивних досліджень у психології, психіатрії та медицині. У значної частини військовослужбовців Збройних сил України, які постраждали в результаті участі в збройному конфлікті, спостерігаються психогенні розлади. Це вимагає оперативної оцінки їх стану, прогнозу розвитку розладів, проведення всіх можливих лікувальних і реабілітаційних заходів.

На підставі проведеного нами дослідження було виявлено такі психологічні особливості переживання ПТСР учасниками зони АТО: – більшість учасників зони АТО потребують додаткового медико-психологічного обстеження та супроводу; – основними ознаками переживання ПТСР учасниками зони АТО є: порушення сну та прояви депресії, загальна тривожність, агресія, невмотивована пильність, зловживання алкогольними напоями та лікарськими препаратами, невимушені (непрощені) спогади, почуття провини, «вибухова» реакція, порушення пам'яті, концентрації уваги та притупленість емоцій. Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо у дослідженні впливу травматичної події на особливості функціонування учасників зони АТО; аналізу рівня прояву диссоціативних станів (переживань), якими учасники зони АТО характеризуються у даний період свого життя; вибудовуванню особистісного профілю переживання кризи бійцями.

Ключові слова: ПТСР, АТО, діагностика ПТСР, учасник бойових дій, психологічна допомога

SUMMARY

Peculiarities of Psychological Assistance to Combatants with Post-Traumatic Stress Disorder

Today, psychological assistance to servicemen who have been affected by the factors of the combat situation is an extremely urgent problem for Ukraine.

This qualifying work is devoted to the study of psychogenic disorders acquired during military operations, which are considered one of the main internal barriers of servicemen on the way to adaptation to peaceful life. The problem of the influence of hostilities on the psyche of the military is the subject of deep and intensive research in psychology, psychiatry and medicine. Psychogenic disorders are observed in a significant part of servicemen of the Armed Forces of Ukraine who were injured as a result of participation in the armed conflict. This requires an operative assessment of their condition, a prognosis of the development of disorders, and the implementation of all possible treatment and rehabilitation measures.

On the basis of our research, the following psychological features of the experience of PTSD by participants in the ATO zone were revealed: - most of the participants in the ATO zone need additional medical and psychological examination and support; - the main signs of experiencing PTSD by participants in the ATO zone are: sleep disturbances and manifestations of depression, general anxiety, aggression, unmotivated vigilance, abuse of alcoholic beverages and drugs, unforced (unsolicited) memories, feelings of guilt, "explosive" reaction, memory impairment, concentration of attention and blunting of emotions. We see the prospect of further research in the study of the impact of a traumatic event on the functioning of the participants in the ATO zone; analysis of the level of manifestation of dissociative states (experiences) characterized by the participants of the ATO zone in this period of their lives; building a personal profile of the soldiers' experience of the crisis.

Keywords: PTSD, ATO, diagnosis of PTSD, combatant, psychological assistance

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОБЛЕМИ	
ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ УЧАСНИКІВ	
БОЙОВИХ ДІЙ.....	
	7
1.1. Наукові підходи до поняття ПТСР	7
1.2. Психологічні особливості учасників бойових дій з ПТСР.....	12
1.3. Вплив посттравматичного стресового розладу на психологічний стан учасників бойових дій.....	22
РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ	
УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ З ПТСР.....	
	36
2.1. Організація дослідження та обґрунтування методик виявлення ПТСР в учасників бойових дій.....	36
2.2. Визначення ПТСР учасників бойових дій	45
2.3. Необхідність психологічної допомоги учасникам бойових дій з ПТСР.....	51
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ	
УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ З ПТСР.....	
	62
3.1. Розробка та впровадження програми психологічної допомоги	62
3.2. Організація повторного дослідження.....	77
3.3. Аналіз результатів і доведення ефективності програми психологічної допомоги	82
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	95
ДОДАТКИ.....	102